

VRIJWILLIGE
HET GILDE VAN MOLENAARS

GILDE
BRIEF

DE GILDEBRIEF

MEDEDELINGENBLAD
VAN HET GILDE VAN
VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF VERSCHIJNT
4 X PER JAAR. DE OPLAGE
IS 1100 EXEMPLAREN
REDACTIE: G.J. POWW

SECRETARIAAT:
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS, POSTBUS 1372
1500 AJ ZAANDAM

POSTGIRO 2144780 T.N.V.
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS TE NAARDEN

BIOTOOPWACHT : E. SMIT, ACACIALAAN 41, 1521 EK WORMERVEER
TEL. 075 - 283123

GILDE-VERZEKERINGEN : E. ZWIJNENBERG, NIC. BEETSKADE 40, 1817 EB
ALKMAAR. TEL. 072 - 125682

BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE : N.J. VAN WEELDEN, JAC.VAN BEIERENLAAN 19
2613 HV DELFT. TEL.: 015 - 135958

LEDENADMINISTRATIE : MEVR. E.N. POWW-SCHIPPER, ZWARTEWEG 70,
1412 GE NAARDEN. TEL. 02159 - 45428

VRIJWILLIGE

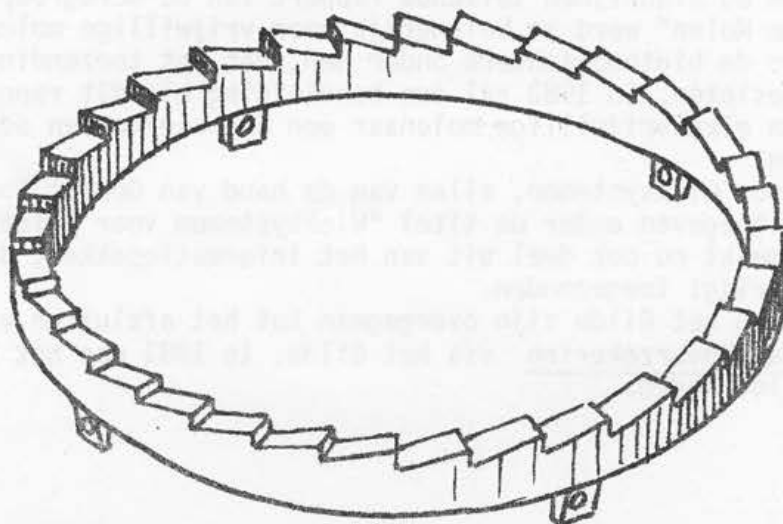
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

POSTBUS : 1372 1500 AJ ZAANDAM
SECRETARIAAT : KONINGSDIEP 78, 1509 WE ZAANDAM
LEDENADMINISTRATIE : Mevr. E.N. Pouw-Schipper, Zwarteweg 70
1412 GE NAARDEN. Tel. 02159 - 45428

SAMENSTELLING BESTUUR

VOORZITTER : Hans de Nie
Kollerijweg 7
9795 PL WOLTERSUM Tel. 05902 - 3088
SECRETARIS : Dick Jan Braay
Koningsdiep 78
1509 WE ZAANDAM Tel. 075 - 311639
PENNINGMEESTER : F.J. Gundlach
Leidsestraatweg 15 F 419
2594 BA 's GRAVENHAGE Tel. 070 - 838562
OPLEIDING : Jan Spruit
Molenviergang 8
2761 BK ZEVENHUIZEN Tel. 01802 - 2613
ALGEMENE LEDEN : Nick Wortman
Heide 8
5441 PR OEFFELT Tel. 08856 1774
Gerbrand de Vries
Limmerweg 4
1911 NA UITGEEST Tel. 02513 - 12166
Gerrit Pouw
Zwarteweg 70
1412 GE Naarden Tel. 02159 - 45428
BIOTOOPWACHT : Evert Smit
Acacialaan 41
1521 EK WORMERVEER Tel. 075 - 283123

WAT IS DIT VOOR EEN MOLEN ZAAK?

Negentientweëntachtig was het jaar, waarin het Gilde van Vrijwillige Molenaars officieel 10 jaar bestond.

Al veel eerder echter, namelijk in 1967, was de eerste bijeenkomst georganiseerd van een achttal vrijwillige molenaars, die uiteindelijk leidde tot de oprichting van het Gilde.

De jubileumvergadering op 3 april werd door ongeveer 150 personen bezocht. De vergadering stond in het teken van het tienjarig bestaan. Diverse sprekers haalden herinneringen op uit de begintijd van het Gilde. In deze vergadering werd Evert Smit tot erelid benoemd. Dick Abelskamp had ruim 10 jaar in het bestuur van het Gilde de functie van penningmeester vervuld en vond nu de tijd gekomen om op te stappen. Hij werd opgevolgd door Frits Gundlach. In dezelfde vergadering trad ook bestuurslid Gerard Ottevanger af, die werd opgevolgd door de eveneens uit Zuid-Holland afkomstige Jan Spruit.

Hoogtepunten tijdens deze jubileumvergadering waren o.a. nog de gezamenlijke lunch en de introductie van het Gilde-insigne, dat voortaan aan ieder geslaagd lid van het Gilde zal worden uitgereikt.

In 1982 werd door het bestuur besloten de najaarsvergadering in de regio voortaan te laten vervallen. Gezien de vele activiteiten van de provinciale contactcommissies van het Gilde op regionaal niveau, werden deze najaarsvergaderingen min of meer overbodig. Wel werd besloten minimaal éénmaal per jaar een contactdag voor contactpersonen en contactcommissies te organiseren.

In 1982 werd zo'n contactdag op 12 juni in Arnhem gehouden. Onderwerpen op deze contactdag waren o.a. de eisen waaraan de instrukteur moet voldoen; het bedrag bestemd voor de contactcommissies en de verantwoordelijkheden van de instrukteur. In dit jaar werden 11 bestuursvergaderingen gehouden, waarvan er vijf in Utrecht plaatsvonden, twee in Arnhem en 4 thuis (telefonische vergaderingen).

Voor het eerst in de geschiedenis van het Gilde vond een vergadering plaats tussen het voltallige bestuur van het Gilde en het dagelijks bestuur van "De Hollandsche Molen." Ook later in het jaar vond een dergelijke bijeenkomst plaats.

Gespreksonderwerpen tijdens beide vergaderingen waren o.a. de molenbiotoop, de examens, de verantwoordelijkheden van het Gilde en De Hollandsche Molen, het draaiende-molens-plan en de draaipremies.

De "brief aan de leden" onderging in het jubileumjaar een ware metamorfose. Het bundeltje stencils, dat 10 jaar lang had gediend voor het verstrekken van informatie aan de leden, was nu een krantje geworden, dat op de omslag de nieuwe naam "Gildebrief" droeg. Vaste rubrieken, waaronder die van de provinciale contactcommissies met regionaal nieuws hebben de leesbaarheid van het blad sterk verbeterd. De Gildebrief verscheen, zoals gebruikelijk, viermaal.

Ook verschenen er in 1982 weer "Informaties". Informatie no. 17 behandelde de door water aangedreven molens, in het bijzonder de turbinemolens. Verder werd aan alle Gildeleden het rapport "De inrichting van de omgeving van molens" verstrekt. Dit ruim 60 bladzijden tellende rapport van de werkgroep Molenbiotoop van "De Hollandsche Molen" werd zo belangrijk voor vrijwillige molenaars geacht, en in het bijzonder de biotoopwachters onder hen, dat tot toezending aan alle Gilde-leden werd besloten. In 1983 zal een handleiding bij dit rapport verschijnen aan de hand waarvan elke vrijwillige molenaar een bedreiging van de biotoop van molens kan inperken.

De "Informaties" over wiekssystemen, allen van de hand van Gerrit Pouw, werden in 1982 in boekvorm uitgegeven onder de titel "Wiekssystemen voor polder- en industrie-molens". Dit boek maakt nu ook deel uit van het informatiepakket, dat ieder nieuw lid van het Gilde krijgt toegezonden.

Steeds meer leden van het Gilde zijn overgegaan tot het afsluiten van een persoonlijke ongevallenverzekering via het Gilde. In 1981 was het aantal 388 en in 1982 417 Gilde-leden.

Het aantal leden aan het eind van het jaar bedroeg 1098. Ten opzichte van het jaar daarvoor betekende dit een ledenwinst van 6 personen. Er zijn nu 510 leden in opleiding, 375 geslaagde leden, 57 donateurs, 79 speciaal donateurs, 51 instructeurs, waaronder de examencommissieleden, 22 buitengewone leden en 4 ereleden.

De voorjaarsexamens en najaarsexamens namen bij elkaar 12 dagen in beslag. Er werden 52 examens afgenomen, waarvan 39 met goed gevolg. De examencommissie van "De Hollandsche Molen" veranderde van samenstelling. De heer A.J. de Koning vanaf het begin voorzitter van deze commissie, legde zijn werkzaamheden als zodanig neer en werd opgevolgd door de heer J.A. Spoel. Tevens vond een uitbreiding van de commissie plaats door toevoeging van de heer J. Kaal, zodat de werkzaamheden van de overige examencommissieleden in de toekomst verlicht zullen worden.

In 1982 kwam er weer een contactcommissie van het Gilde bij. In de provincie Utrecht werd er één opgericht, waaraan Het Gooi, dat hoort bij de provincie Noord-Holland, werd toegevoegd.

Op 8 mei was het voor de tiende keer Nationale Molendag. Een recordaantal van 559 draaiende molens nam aan deze molendag deel.

In de loop van 1982 werd steeds duidelijker, dat voortaan minder geld beschikbaar zou worden gesteld voor het molenbehoud. Het in eigendom of beheer hebben van molens zal hierdoor een steeds moeilijker te verrichten taak worden.

Vrijwillige molenaars zullen daarom in de komende jaren een steeds grotere bijdrage moeten gaan leveren aan de handhaving van ons molenbestand door het draaien en malen met molens en het verrichten van klein onderhoud.

Wij hopen, dat alle leden van het Gilde zich van deze belangrijke plaats in het molenbehoud bewust zijn en dat zij zich hiervoor de komende jaren, nog meer dan voorheen, zullen inzetten, want : Molens draaien niet van wind alleen.

D.J. Braay, secretaris
maart 1983.

FINANCIEEL VERSLAG OVER 1982

Dames en heren,

Het jaar 1982 is in financieel opzicht een minder gunstig jaar voor onze vereniging geweest.

Werd in 1981 nog met winst afgesloten, het in de aanhef vermelde jaar leverde uiteindelijk een nadelig saldo op.

Het als voorschot toegekende subsidie over 1981, groot f 3.000,-- werd in verband met de over dat jaar gemaakte winst door het voormalig C.R.M. teruggevorderd.

Op artikelen werd f 150,-- meer ontvangen dan was begroot. Oorzaak waren de algehele uitverkoop van Zingende Stenen in 1982 en het bijschrijven op deze post van de ontvangen entreegelden van nieuwe leden, die besteed worden aan het informatiepakket.

Aan contributie werd f 1.000,-- minder ontvangen dan was begroot.

Niettemin, hartelijk dank aan de leden, die meer betalen dan de minimumbijdrage.

Van de renterekening werd f 22.000,-- opgenomen.

Het ontvangen rentebedrag beliep f 1000,--.

Doordat verleden jaar een reservering voor drukwerk was gemaakt, konden dit jaar de kosten voor drukwerk ruim f 5.700,-- lager blijven dan was voorzien.

De contactcommissies vroegen f 1.200,-- meer dan was begroot.

Omdat kosten voor de contactcommissie rechtsstreeks aan de opleiding en dus aan een van de hoofdtaken van het Gilde worden besteed, zij hierbij nogmaals gewezen op de mogelijkheid om de uitgaven van deze commissies bij het Gildebestuur te deklarereren tot een bedrag van f 10,-- per lid in opleiding.

Verzekeringen, telefoonkosten, vergaderkosten, ledenadministratie, representatiekosten en examenkosten vielen f 20,-- tot f 900,-- goedkoper uit dan was voorzien. Portokosten, reiskosten, kantoorbehoeften en afschrijving op kantoormachines waren f 450,-- tot f 8.500 hoger dan op de begroting was vermeld.

Voor de jubileumvergadering, de insignes en de contactdag werden f 1.593,--, resp. f 3.717,--, resp. f 573,-- besteed.

De verlies- en winstrekening sluit met een nadelig saldo van f 9.107,09 en het eindkapitaal over 1982 bedraagt f 11.793,16.

Gezien het nadelig saldo over 1982 is het te verwachten dat het bij wijze van voorschot door het voormalig C.R.M. verleende subsidie, groot f 2.500,-- voor 1982 niet zal worden teruggevorderd.

De begroting voor 1983 sluit met een tekort van f 6.350,--.

Bij het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur is een subsidie voor 1983 aangevraagd.

Veel zal afhangen van de begrotingswetgever, die de nodige middelen verstrekt en van onze contribuanten.

Als ook in 1983 zij weer meer geven dan de minimumbijdrage en er een flinke ledenwinst zal zijn, zal het tekort natuurlijk kleiner worden.

Het aantal uit te geven Info's vormt een zeer belangrijke uitgavenpost.

De post drukwerk is verhoogd omdat op het einde van 1982 door het Gildebestuur werd besloten aan de leden het rapport "De inrichting van de omgeving van molens" ter beschikking te stellen.

Als aanvulling daarop is er begin 1983 een informatie uitgegeven waarin richtlijnen zijn opgenomen, die van nut kunnen zijn als het gaat om dreigende bebouwing en of beplanting in de omgeving van molens.

De post representatie is wederom teruggebracht naar het normale niveau van vóór 1982.

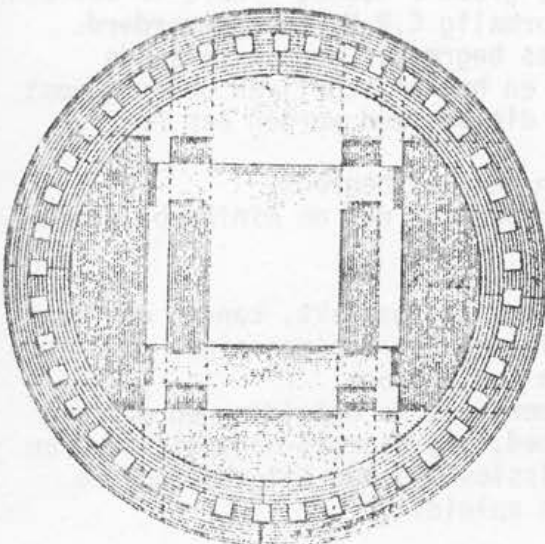
In dit verslag mag niet onvermeld blijven het werk dat de kascommissie heeft verricht. De heren Franken, Rutten en Rotteveel controleerden de boeken.

Het schriftelijke verslag van hun bevindingen volgt in het verdere verloop van deze vergadering. Heren, hartelijk dank voor uw bereidwilligheid.

Dat de invloed, die het Gilde zich heeft verworven, ook in 1983 moge blijken uit vele draaiende molens, een maalvaardige oplevering na restauratie, een Nationale Molendag, die zonder de hulp van vrijwilligers niet haalbaar is, hier en daar successen in de strijd om molens gerestaureerd te krijgen en het behoud van een goede molenbiotoop.

F.J. Gundlach, penningmeester

2 april 1983.

Buiten dat de molen door te sterke wind in verhouding tot onze zeilvoering aan de haal kan gaan, wat op zich al vele gevaren inhoudt, moet men als molenaar toch onder zulke omstandigheden extra opletten met wat men doet.

Heeft men de molen stilgezet i.v.m. te sterke wind en is men van plan de molen af te zeilen, dan even opletten.

Bij sterke wind en vooral die, met sterke op en afgaande periodes, heeft de wind nogal de neiging bij sterk toenemen flink te ruimen en hier zit nu het gevaar. Als de wind sterk ruimt en men trekt dan het zeil los, vooral wat de zwichtlijnen betreft, dan heeft de geruimde wind de gelegenheid om achter het zeil te slaan en zwaait met een opmerkelijke snelheid naar rechts weg. Op zich kan er nu niet zo veel met de molenaar gebeuren of het zou moeten zijn, dat een van de touwen een flinke zwiep uitdeelt. Maar erger wordt het als men, ondanks alles, het zeil probeert vast te houden. Het zeil trekt dan echt wel zo hard, dat men snel met het zeil mee wordt weggeslingerd en dan is de zaak niet meer onder controle met alle mogelijke gevolgen vanden.

Beter is dus de zaak zo snel mogelijk los te laten en wachten tot men de gelegenheid krijgt een van de rondzweepende touwen te pakken.

Hierbij dient natuurlijk de nodige voorzichtigheid betracht te worden. Trek nadat dit gelukt is het zeil stukje bij beetje naar je toe en liefst in de luwte van het windbord.

Een tweede gevaar schuilt in het uitnemen van de windborden of steekborden.

Niets is ogenschijnlijk zo gemakkelijk om een molenaar met zo'n uitgenomen bord achter de molen weg te zien zeilen, maar pas op. Hou het bord in ieder geval goed vast en neem het voorzichtig uit z'n sponning.

Als men voorbereid is op het feit, dat de wind vat krijgt op het bord, is de zaak snel onder controle door het bord zo snel mogelijk in de lengte gezien dit evenwijdig te brengen met de heersende windrichting en hou dit zo tot men in de luwte van de molen is.

Alle hierboven omschreven omstandigheden kunnen zich natuurlijk voordoen op grondzeilers en stellingmolens. Bij laatst genoemde komt er nog een gevarenfactor bij, nl. de hoogte waarop e.e.a. zich afspeelt. Als men dan meegesleurd wordt door het zeil of bord, is een stellinghek ineens erg laag en een hindernis die snel genomen wordt. Op stellingmolens geldt in dit soort gevallen dan ook altijd de regel : 'niet meer te houden, loslaten ! En met rustig overleg de zaak proberen te klaren.

Is men echter voorbereid op datgene, wat kan gebeuren, dan loopt alles veel beter en houdt men ondanks alles de zaak onder controle.

Stormproef.

Naar aanleiding van deze beschreven omstandigheden wil ik nog wel even aandacht besteden aan de stormproef, die zondermeer goed getraind dient te worden. Want juist dan moet men deze handeling goed onder de knie hebben en op de juiste wijze uitvoeren.

Oefen deze handeling ook eens bij behoorlijk sterke wind, want zwemmen leren op de kant is iets dat niet erg uit de verf komt. De enige juiste manier is het zeil mits de molen goed op de wind staat, los te halen en wel eerst de zwichtlijnen. Neem deze mee naar de voorkant van het zeil en maak, zonder de zwichtlijnen los te laten, het rechter onderhoektouw los. Ik stel hier beslist eerst het rechter onderhoektouw en wel ter voorkoming van de boven omschreven mogelijkheid van snel ruimende wind tijdens een vlaag. Is dit rechter touw los, pak dan de broek van het zeil met de rechterhand in het midden vast en ook hier weer de zwichtlijnen vasthouden. Trek dan het zeil reeds een klein stukje naar je toe en een weinig naar links, maak dan het linker onderhoektouw los en op het moment dat dit los komt, direct het zeil sterk naar je toetrekken.

Onder invloed van de wind klapt het zeil gelijk naar achteren toe dubbel, dus de windvang is ook gehalveerd. Rol nu het zeil snel op vanaf deze vorm en klamp het op de gebruikelijke wijze, al zal dit laatste ook met wat meer spierkracht moeten gebeuren, daar het zeil tegen de wind in achter de klampen geslagen moet worden.

Ik heb deze handeling wel eens zien uitvoeren, waarbij men het zeil niet in het midden pakte, maar bij de hoeken en dan van het hek af trok. Gelukkig werd dit gedaan bij zwakke wind en dan gaat het wel, maar ik wil dit wel eens zien uitvoeren bij windkracht 5 en hoger. Door de hoeken te pakken en naar zich toe te trekken vormt men juist een zak en neemt de windvang juist toe en slaat het zeil zeker uit de handen.

Deze wijze van een stormproef uitvoeren is mijn inziens een zeer discutabele die maar snel vergeten moet worden, tot mij het tegendeel bij harde tot stormachtige wind bewezen is.

Het voorhangen van een nieuw molenzeil

Dit is een klusje, dat de molenaar altijd graag doet, want nieuwe zeilen is altijd iets waar naar uitgekeken wordt. Maar niet altijd is het voorhangen (of voordragen) van zeilen het geval bij nieuw spul, het gebeurt ook wel tussentijds. Het verdient zelfs aanbeveling dat een instructeur zijn leerlingen dit bij wijze van oefening eens uit laat voeren. Men raakt niet alleen bekend met dit klusje maar men leert ook werken op behoorlijke hoogte.

Naar nu het werk zelf. Hoe te doen en waar moet op gelet worden i.v.m. de veiligheid.

Allereerst de molen moet op de wind staan, dan wordt het voor te dragen zeil niet van het hek geblazen. Doe het ook nooit, al staat de molen op de wind, bij buig weer met veel uitschieters, dit met de eigenschap van sterk ruimend omgaan van die uitschieters. Of wind, die met een voorbij drijvende bui wordt meegetrokken.

Het weer is goed, we gaan aan het werk en we zijn alleen. Moeten dus alles zelf doen.

Het zeil wordt onderaan het hek gelegd en het pakket opgevouwen. Als dit goed is gedaan, liggen dan gelijk alle touwen voor het grijpen.

Het eerste touw, wat we vast zetten is het rechter onderhoektouw en wel zodanig dat hiermee direct de afstand is bepaald tussen de onderkant van het zeil en de onderste heklat.

Vervolgens loopt men bij zwakke wind met het zeil het hek in. Dit moet men doen als men het zeil voor zich langs van rechts onder de arm door, over de borst met een ruim los eind van + 1 meter over de linkerschouder naar achteren heeft gelegd. Waarom voor ons langs en waarom niet net als een zak over de rug naar voren over de schouder? Hiervoor zijn een aantal redenen op te geven en wel de volgende:

- a. Heeft men het zeil voor zich langs dan heeft men het zeil zo dicht als mogelijk tegen het hek, dus heeft, bij een eventuele windstoot, de wind hier zo weinig mogelijk vat op. Het zeil glijdt namelijk over het hek naar boven. Dit is niet het geval als men hem van achteren af over de schouder legt.
- b. Stapt men per ongeluk op het zeil dan wordt men als reactie op de weerstand tegen het hek voorover getrokken. Met het zeil over de rug is dit net het tegenovergestelde.
- c. Eenmaal boven gearriveerd, drukt men het zeil met het lichaamsgewicht tegen het hek en kan men rustig het loshangende deel op de rug naar voren trekken en door het hek steken.

In het andere geval glijdt het zeil van de rug af en moet men dit met een hand vasthouden achter de rug en met de andere hand tussen lichaam en hekwerk uitwurmen.

En altijd geldt nog : één hand voor de molen en de ander voor zichzelf !

Dus voor de borst langs hier vastdrukken met het lichaam, één hand aan het hek en de ander trekt het loshangende deel naar voren.

Nadat het zeil dus met het loshangende deel door het hek is gestoken, pakt men het rechter bovenhoektouw en slaat dit zo hoog mogelijk om een heklat.

Nu trekt men zo hoog mogelijk in het hek staande het zeil geheel naar boven en zo strak mogelijk. Dit zo hoog mogelijk in het hek staan, dient ook op een daarvoor geeigende manier te gebeuren. Een been dient nl. door het hek gestoken

te worden en onder de heklát, waarover heen is gestapt, weer terug en druk de wreef tegen het daaronder liggende heklát. Men is nu verzekerd van een stevige standplaats in het hek en met enig overleg heeft men nu beide handen vrij om te werken.

Als het zeil rechts is vastgelegd, dan moet het linkertouw of althans de lange hoek worden vastgezet. Wees hierbij uiterst voorzichtig, daar men nu zover mogelijk naar links in het hek gaan staan. De kwaliteit van de heklatten gaat nu erg sterk meespelen, dus controleer de toestand ter plaatse terdege. Is dit laatste zoals het zijn moet, dan kan het zeil achter zich langs naar links getrokken en vastgezet worden.

Betreft het hier een molen, die is uitgerust met een zeilrail op de hekken, dan kan men door het schuifoog het lange halstouw vast zetten op eenvoudige wijze.

Is men bezig op een molen met een zeilketting of lang 'langehalstouw' naar zeilarm of roedoog, dan moet dit touw reeds klaarhangen voordat men het hekwerk inloopt. Het vastzetten kan nu op twee manieren gebeuren :

het touw zit reeds vast op b.v. de zeilarm en wordt vastgezet op de lange hals met een afdoende binding. Beter is een hulptouw van tevoren uit de molenkap te laten zakken waaraan het langehalstouw wordt vastgezet. Dan het hekwerk uit en vanuit de kap het zeil op juiste hoogte naar je toetrekken. Tot slot vastzetten op de zeilarm of roedoog.

Let er bij het vastzetten, staande in het geopende windluik, dat dit veilig gebeurt. Een veiligheidsriem is natuurlijk een grote zekerheid, mits terdege vastgezet.

SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN

De molen, zowel wind- als watergedreven, heeft altijd sterk tot de bevolking gesproken en dat is veelal te merken aan de wijze, waarop zo'n deel van de gemeenschap voorkomt in de lands- en streektaal.

De redactie wil nu wel eens een verzameling aanleggen van al die gezegden, spreuken en woorden, die zo al in het land op dit gebied bekend zijn.

Er bestaan wel z.g. bundels van deze taalkundige uitingen, maar die zijn wat dit onderwerp betreft, niet of zeer incompleet.

Zo is er in de omgeving van Amsterdam en de Zaanstreek de uitdrukking, die gebruikt wordt als men iemand op enigszins geïrriteerde wijze medewerking weigert te verlenen en die luidt:

Je kan de hort op, met je smoesje (klusje of verzoek).

Wie beseft, dat dit een gezegde is, afkomstig uit de molenwereld ?

De 'hort' is nl. de tafel in een papiermolen, waarop de vrouwen en/of mannen achter een mes zaten om vodden en lompen te scheuren.

Dit was zeer vies en minderwaardig werk, vandaar de wel zeer satirisch bedoelde uitnodiging.

Zo ziet u maar, er zijn wellicht nog veel van die zaken, die niet iedereen weet. Helpt U mee ? In de volgende Gildebrieff zullen we dan uw reacties vermelden.

Stuur uw lijstje, lijst of boekwerk (!) op naar de redactie en we zullen zorgen dat alles netjes gebundeld wordt en gerangschikt naar provincie, streek of stad waar e.e.a. vandaan komt.

Hartelijk dank.

De redactie

Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden

Veiligheid op de molen

Het lijkt me zeer nuttig enkele aanvullende opmerkingen te plaatsen bij de laatste uitgave van de Gildebrief (no. 4 van de 1e jaargang) t.a.v. dit onderwerp. Allereerst m'n waardering waarop Pouw ons allen erop wijst welke gevaren er rond onze hobby schuilen. De wijze waarop hij dat doet is goed leesbaar. Persoonlijk hopen we dan ook dat e.e.a. niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk ter harte genomen zal worden. Of denkt u misschien....."dat of dat zal mij niet gebeuren want ik weet blindelings....."
Mogen we u wakker schudden en wijzen op onze verantwoordelijkheid ?
Al is het maar de verantwoording die wij hoofdelijk dragen t.o.v. de goodwill die onze molens zo nodig hebben.

- Veiligheid op de maalzolder.

Nagenoeg altijd heeft een molen meer dan één toegangsdeur tot de stelling of het molenerf. Logisch. Dus als het gevlucht in beweging is draait dat ook voor een deur. Is die deur dan wel goed vastgezet, c.q. geblokkeerd ?
Zegt u : "Ja, er zit een prima windhaak op hoor." Fijn, maar hoe hoog zit dat haakje of haak ? Op de onderste klamp ? Dan zeggen we toch dat dat onvoldoende is. Veel beter is het als er (ook) een haak op de bovenste klamp bevestigd is. Nog beter is als door middel van een slot deze deur afgesloten is. Natuurlijk dan wel de sleutel buiten handbereik voor bezoekers bewaren !
Kinderen kunnen al gauw bij een onderste haak. En dat is juist zo'n gevaarlijke groep bezoekers, zelfs al zijn de ouders erbij. Het mooie bordje : "U bezoekt de molen geheel op eigen risico " is natuurlijk aanbevelingswaardig, dat neemt echter niet onze verantwoording weg.

In dit verband is me een voorval bekend :

Een warme zomerdag, de temperatuur is ca. 30° C. Een korenmolen maalt met een matig gangetje, zo'n 30 enden. Het metselwerk van de molen is hier en daar niet zo goed waterdicht meer, zodat de muren na een vochtige periode of veelvuldig regen klam aanvoelen. De molenaar vindt dat vervelend en heeft de deuren naar de stelling opengezet. Het heerlijke weer mag van hem binnenkomen. Voor de deur waar het wiekenkruis draait, heeft hij een touwtje gespannen. De molenaar gaat van tijd tot tijd zijn kaar vullen. Juist is hij weer naar boven wanneer er een aantal vakantiegangers op bezoek komen. Het duurt niet lang of de jongens, die bij het gezelschap waren, gaan op verkenning uit. Natuurlijk laten ze zich niet weerhouden door het gespannen vliegertouwtje.....

Onnodig te memoreren dat je dan wel op onsympathieke wijze kennis maakt met de gevaarlijke kant van onze hobby !

Gelukkig trok het pientere ventje van 6 jaar zijn éénjaar oudere broertje net op tijd terug en bleven beide gespaard voor een klap van de molen.

Overigens was het gevlucht op de stelling wel keurig en degelijk afgebakend.

Maar ja, die zwakke schakel hē ?!

- Het molenerf of de stelling.

Ik onderstreep graag het gestelde door Pouw. Netheid voorkomt droefheid. Dat geldt trouwens niet alleen voor molenerven !

Toch moest ik onwillekeurig denken aan de vele keren dat gemakshalve (?) een stelling of molenerf is opgesierd met kunstig neergesmeten roekettingen en/of bliksemafleiderkabels. In sommige gevallen wordt dat weer 'verrijkt' met een dwars liggende schuin omhoogstekende molenhaak, uiteraard met de pen van de haak zo ongeveer op kniehoogte

Af-gezien van het lichamelijk letsel waarnaar gesolliciteerd wordt, is het bij geval van nood een hele worstelpartij om eerst in der haast ontstane knopen te ontwarren ! Onnodig te zeggen dat dat niet voor mag komen.

In het kader van veiligheid op molenerf of stelling nog het volgende. Steeds weer valt het op dat er erg weinig gerekend wordt met de mogelijkheid dat, bijvoorbeeld met een bui, de wind nogal eens ruimt. Afgezien van het feit wanneer een vrijwilliger wel en wanneer niet mag malen, is het toch zaak wat meer te

anticiperen, zoals het autorijinstructieboekje dat zegt. Anders gezegd: De situatie aanzien, gevolgen trekken en tijdig maatregelen treffen. Zo ook bij het afzetten van het gevlucht. Als de wind bijvoorbeeld zuidwest is en de bovenlucht drijft west, of breedwest, is het zeer goed mogelijk dat binnen korte tijd die richting onze windrichting is. Wanneer dan, en dat kan bijzonder snel (!) de wind ruimt, hebben we het op zich al druk genoeg om de molen te kruien ! Het is uit de boze als we dan nog met afzetkettingen e.a. moeten gaan worstelen. Overigens is het dan ook aan te bevelen dat de roeketting en bliksemafleider zo voor het grijpen liggen. Dus niet, zoals hier en daar noodgedwongen moet, deze nog met degelijke lipsloten vastleggen aan een kruipaal een paar velden verder.

Veiligheid van u, uw bezoekers en onze molens zijn hiermee gediend.

G. Ottevanger

Prov. Waterstaat van Zuid-Holland

EXAMENS VOORJAAR 1983

Dit voorjaar hebben 31 kandidaten examen gedaan voor het diploma VRIJWILLIG MOLENAAR. Van deze 31 kandidaten slaagden er 26, wat een heel mooi resultaat is. Twee kandidaten moeten het theoretische deel van het examen nog eens doen en 3 kandidaten het volledige examen.

Donderdag, 28 april slaagden op korenmolen "De Hoop" te Giesbeek :

M.E. Loman uit Wageningen; A.J. Hellings uit Bennekom; J.A.M. Denissen uit Nijmegen ; G. Loeffen uit Balgoy en J.P. Donderwinkel uit Doetinchem.

Woensdag 11 mei slaagden op molen "De Kat" te Uitgeest:

R. Peereboom uit West-Graftdijk; M. Borst uit St.Maarten; J.K. Kors uit Santpoort; Mej. M.Kos uit Naarden en W.A. Steenbrink uit Loppersum.

Donderdag 19 mei slaagden op molen "St. Jozef" te Nederweert:

J.J. Gielen uit Neeritter; W.L. Schoep uit 's Hertogenbosch en H.L. Schippers uit Tilburg

Donderdag 26 mei slaagden op molen "De Lelie" te Eenrum:

E. de Vries uit Loppersum; Th.J. Petri uit Loppersum en F. Graeler uit Zuidhorn

Vrijdag 27 mei slaagden op molen "De Helper" aan het Paterswolder Meer:

J. Vleeshakker uit Veenoord en H. Valkenhoff uit Zuidwolde

Donderdag 2 juni slaagden op molen "De Ster" te Geesteren:

J.H. Konink uit Aalten; J.G.M. Koopman uit Tubbergen; G. Duinker uit Nijkerk en N. Zevenbergen uit Garderen.

Donderdag 9 juni slaagden op de "Rietveldse Molen" te Hazerswoude:

C.H.G. Teeuwisse uit Monster; A. Zwinkels uit Poeldijk; N. Varkevisser uit Wassenaar en V.P. Vas Visser uit Zeist.

Wij wensen al deze geslaagden succes met hun nieuwe status als GESLAAGD VRIJWILLIGER en hopen dat zij allen op de hun toevertrouwde molens een bijzondere fijne tijd zullen hebben.

"Windmolens in Nederland"

Nadat verleden jaar bij de uitgeverij Waanders het boek "watermolens in Nederland" verschenen is, heeft Peter Nijhof nu wederom een boek geschreven, dit keer over windmolens.

Het boek, dat de titel draagt "Windmolens in Nederland" vormt een tweeluik met het boek over de watermolens, zodat deze twee boeken samen een compleet overzicht geven van de molens in Nederland.

Het boek is rijk geïllustreerd met vele prachtige kleurenfoto's en hoewel er natuurlijk over windmolens al ontzettend veel geschreven is, is de schrijver er in geslaagd om een aantal actuele onderwerpen te behandelen, die dit boek daardoor weer een bijzondere plaats geven.

Frappant is bijvoorbeeld een hoofdstuk over "rompen en stompen", waarin aandacht besteed wordt aan de honderden molens, die nu nog her en der te vinden zijn en die door de molenliefhebbers verguisd en smalend "doofpotten en peperbussen" worden genoemd.

Er komt in dit boek een uitgebreid hoofdstuk voor over de molenbiotoop, waarin alle aspecten van dit zo belangrijke onderwerp de revue passeren.

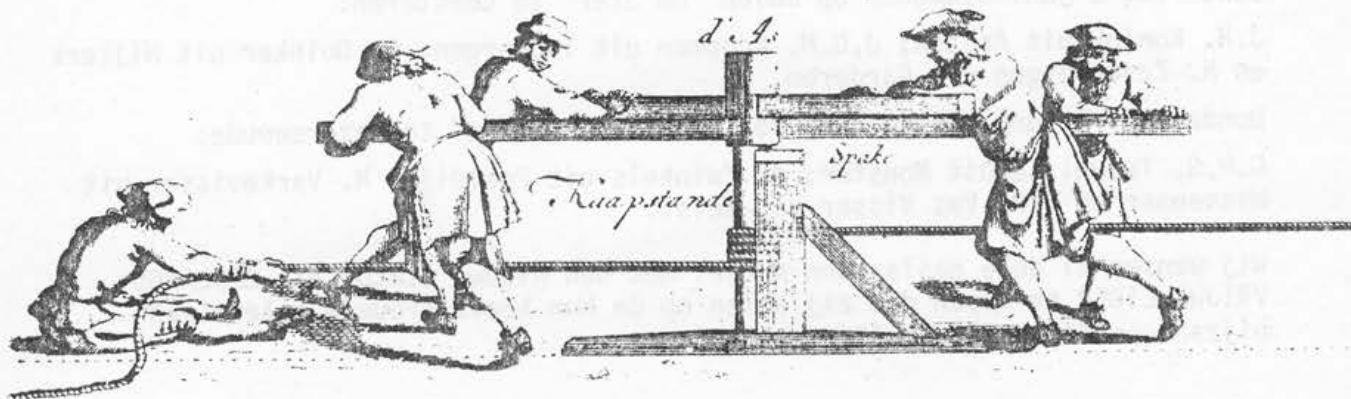
Zoals iedereen waarschijnlijk wel weet is Peter Nijhof een fervente voorvechter van alles wat met industriële archeologie te maken heeft en dat heeft ook in dit boek zijn weerslag, want hij besteedt een hoofdstuk aan "verstoming van houtzaagmolens", stoomgemalen, gas- en dieselmotoren, windmotoren, graanmaalterijen, bedrijfsgebouwen bij windmolens en mechanische hulpinstallaties.

Op de Nationale Molendag zijn de eerste twee exemplaren van dit boek aangeboden aan de adjunct-directeur van de A.N.W.B., de heer Barkhof en aan de voorzitter van De Hollandsche Molen, de heer van de Waal in de stellingkorenmolen "De Eendracht" te Alphen aan de Rijn. De bezoekers hebben daar de zeldzame dieselmotor uit 1932 kunnen bewonderen, die opgesteld in een aanbouw, ooit twee maalstoelen aandreef. De motor is een tweecylinder INDUSTRIE dieselmotor, en dit merk wordt in scheepskringen ook wel de Rolls-Royce onder de scheepsmotoren genoemd.

Verder kent het boek een hoofdstuk over de betekenis van molens bij toerisme en recreatie en wordt het afgesloten door een beschouwing over de toekomst van het molenbehoud, waarin onder andere weer eens benadrukt wordt, dat het accent verlegd moet worden van restauraties naar periodiek onderhoud.

Kortom een boek dat zeer waardevol is voor iedere molenliefhebber.

Hans de Nie.

MOLENZATERDAGEN

Vele honderden positieve reacties ontving "De Hollandsche Molen" op haar oproep mee te werken aan de molenzaterdagen, namelijk om zoveel mogelijk te draaien op de eerste zaterdagen van de zomermaanden. Vooral verheugend is het dat zo'n 300 wimpels werden aangevraagd en uitgereikt waarmee landelijk wordt aangegeven dat de molen bezocht kan worden.

Bij dit nummer vindt u een affiche waarmee bekendheid aan de molenzaterdagen wordt gegeven : bij alle VVV-kantoren en Rabobanken wordt deze opgehangen.

Maar nu moet deze belangstelling omgezet in actieve steun aan molens en molenbehoud ! Wekt de bezoekers op lid te worden van de nationale molenvereniging of van de regionale molenorganisaties met de folder "Molens draaien niet van wind alleen."

Daarvan werden er inmiddels tienduizenden verspreid. Tegen overmaking van f 8,50 verzendkosten op girorekening 11 35 90 t.n.v. "De Hollandsche Molen" te Amsterdam zenden wij u graag nog eens 150 stuks.

Ten overvloede nogmaals :

Deelname aan de molenzaterdag-draaidagen is uiteraard geheel vrijwillig. De wimpel geeft bezoekmogelijkheid aan, dus kan altijd gehesen worden als u bezoek toelaat.

A. Veen, secretaris van
"De Hollandsche Molen"

DE MOLENS VAN DE VOORPAGINA

Nu er weer enkele Gilde-brieven zijn verschenen zullen we voor diegenen, waarvoor de diverse afgebeelde molens nog een grote onbekende zijn hun naam en plaats onthullen. Tevens kunnen dan de bollebozen, die ze thuis konden brengen, bescheiden in een stil hoekje zich op hun borst kloppen ! Om te beginnen het 4e nummer van 1982. Hierop was afgebeeld de trap plus kruirad van de wipmolen te Loenersloot van de polder Oukoop. Dit zal voor velen van U wel een echt raadsel geweest zijn, maar die is dan nu opgelost.

De eerste Gilde-brief van dit jaar was gesierd met de molen te Goirle, zonder naam, maar bekend onder de aanduiding De molen van de Wilde aan de Nieuwe Rielseweg.

Deze keer zult U op de voorzijde aantreffen de

Ons bereikte een jammerklacht uit Terheyden. Dat het Gilde van Vrijwillige Molenaars daarbij volkomen machteloos is, zal iedereen begrijpen. Om het artikel dan maar niet te plaatsen, is ook niet eerlijk ten opzichte van de vrijwillig molenaar, die het instuurde. Vandaar dit artikel :

De vlucht van "De Arend" ligt op straat.

Een goed initiatief van A.N.W.B. en De Hollandsche Molen om vier molens te restaureren en ze weer aan het draaien en malen te krijgen. Maar ondertussen ligt de restauratie van korenmolen "De Arend" in Terheyden reeds enkele maanden stil en staat de nieuwe kap en liggen de roeden doodstil, zonder hun functie te kunnen hervatten.

Daarnaast ziet molenaar Louis Rommens zijn korenmolenaarsbedrijf langzaam maar zeker afbrokkelen; iets waar hij bijna twaalf jaar hard aan heeft gewerkt wordt door allerlei omstandigheden binnen de kortste keren omver gegooid. Bijna dagelijks zagen we de vlucht van "De Arend", welke nu op het molenerf ligt, op volle toeren in beweging en dat betekende het volgende : molenaar Rommens stond dan aan de licht, of builde bloem, of mengde tarwe, kortom : er werd met de wind gewerkt, er werd met de wind geleefd ! Een mooi voorbeeld voor Nederland - Molenland.

Hoe kan het dan toch mogelijk zijn, dat de restauratie, die al zover gevorderd was en al zoveel heeft gekost, nu stil ligt, terwijl alle nog te gebruiken materialen reeds in de molen liggen ?

Ook voor ons, als vrijwilligers en leden in opleiding is het enorm belangrijk dat deze molenaar en zijn molen weer spoedig hun gang kunnen gaan.

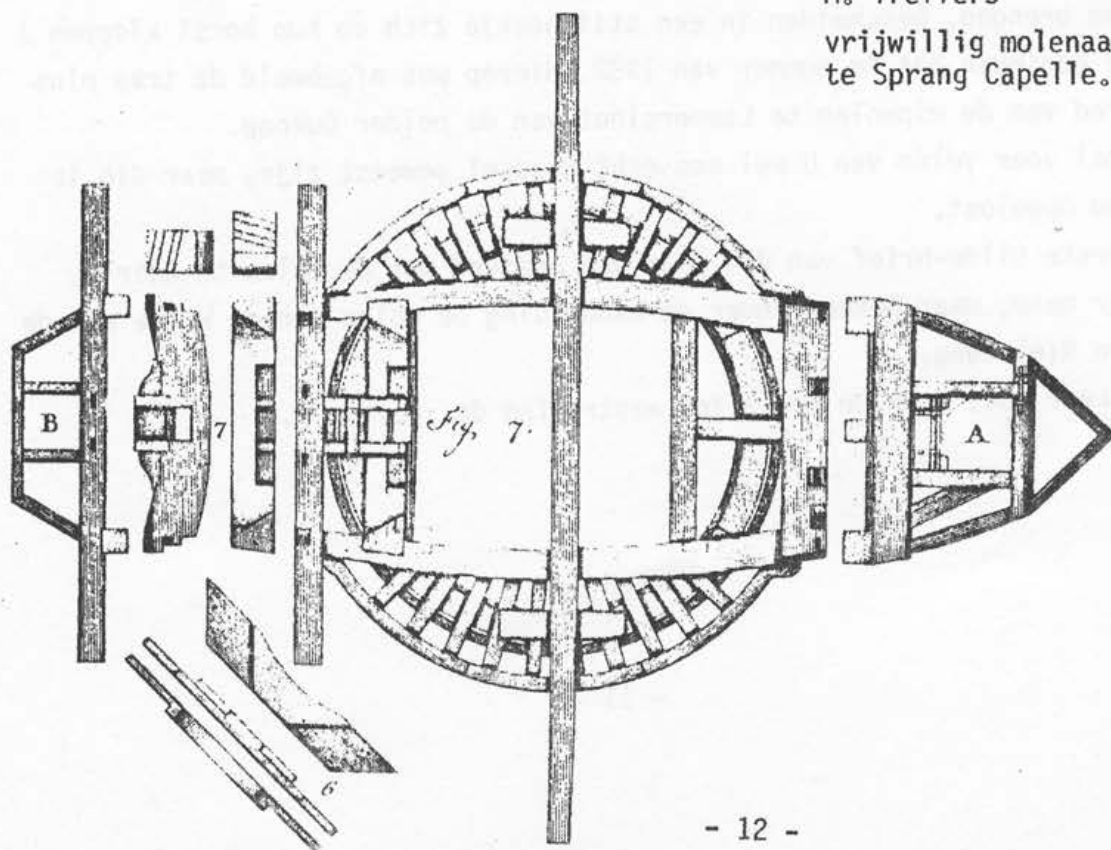
Als vakman is Louis Rommens een onmisbare schakel in de keten tussen vrijwilligers en molens, want we hebben in dit deel van onze provincie, d.i. midden en west-Brabant, nog maar heel weinig goede, vakkundige instructeurs.

Hoe moet de gemeente, welke de molen bezit, nu verder ?

Wie bekommert zich om molenaar en molenaarsbedrijf ?

M. Treffers

vrijwillig molenaar
te Sprang Capelle.

In het blad De Molenaar heeft u al een indruk over de 11e Molendag kunnen lezen. Omdat lang niet iedereen dit blad leest, is hetzelfde artikel ook in dit blad opgenomen, zij het met nog enkele aanvullingen.

Omdat al op maandag 9 mei de eerste invulformulieren binnenkwamen, is het mogelijk een overzicht te geven, van wat er zoal globaal op deze dag is voorgevallen.

Op 20 mei waren er al zoveel formulieren binnen, dat het tot dan toe gemelde aantal draaiende, of in de zeilen staande molens al was gestegen tot 362.

Onderstaand een overzichtje, dat aangeeft hoeveel wind er stond.

Omdat sommige provincies nogal groot zijn, is dit een globaal overzicht.

Er zijn natuurlijk uitschieters, zowel van meer als van minder wind.

	's morgens	's middags
Groningen	O.Z.O. 4	Z. 3
Friesland	Z.O. 2	Z. 2
Drente	Z.O. 4	Z.W. 2
Overijssel	Z.O. 3	W. 2
Gelderland	Z.W. 3	Z.O. 3
Utrecht	N.W. 3	Z.W. 3
Noord-Holland	Z.W. 2	O. 4
Zuid-Holland	Z. 2	Z.W. 3/4
Zeeland	Z. 3	Z.W. 3/4
Noord-Brabant	Z.W. 3	Z.W. 3/4
Limburg	Z.W. 3	Z.W. 3/4

Globaal gezien, heeft het noorden 's morgens wind gehad en 's middags niet.

In het westen was het 's morgens vrij stil, maar was er 's middags wel wat te beleven.

Het zuiden heeft van alles wat gehad.

En nu geen ingezonden stukken s.v.p! Zo van, dat overzicht klopt niet, want bij ons enz. Zoals gezegd, dit is een globaal overzichtje, waarin slechts de meest voorkomende windrichtingen en snelheden zijn verwerkt.

We is het steeds weer opvallend, dat onder gelijke omstandigheden, de ene molen zelfs een paar honderd kilo gemalen heeft, terwijl een andere molen in dezelfde omgeving nauwelijks rond kon komen.

Hieruit blijkt weer eens te meer, hoe moeilijk het is om te stellen dat een bepaalde dag nu wel of niet gunstig is als Nationale Molendag.

Evenals vorige jaren geven sommige invul-formulieren aan, dat de Nationale Molendag verplaatst moet worden, omdat het in mei te weinig waait. Nou mensen, laten we onze teleurstelling van ons afzetten en niet meer zulke onzin schrijven.

De vrijdag vóór Molendag stond er een lekker windje, evenals de zondag erna.

En wat er op Hemelvaartsdag is gebeurd, weten we maar al te goed. Dus het is en blijft gewoon toeval. Natuurlijk is het jammer dat we de laatste keer niet zo gezegend zijn geweest met veel wind. Maar de Nationale Molendag verplaatsen om die reden is flauwekul!

Iedereen geeft dan ook weer andere wensen op. En kijk je dan eens in je maalboek dan zie je natuurlijk dat het op die datum nou net vorig jaar, of dat jaar daarvoor, ook niet of weinig heeft gewaaid.

Voor eens en altijd, de wind is een natuurverschijnsel dat we niet in de hand hebben. Ik dacht, dat we dat als molenaars toch wel zouden kunnen weten.

Het wordt gewoonweg een beetje vervelend om steeds maar weer te moeten lezen dat het op de Nationale Molendag nooit waait.

Om aan alle gezeur definitief een einde te maken laat ik een stukje volgen uit het verslag van molenaar P.v.d. Bosch uit Alphen aan de Rijn, die met de Bovenmolen nr. 3 maalt. Hij schrijft: Weinig of geen wind, maar de molendag wel in mei houden. Voor die mensen, die zeggen dat het in mei niet voldoende waait, hierbij een lijstje van 2 mei t/m 14 mei waarin te zien is hoeveel er is gemalen.

2 mei	14 uur	8 mei	3 uur
3 mei	17 uur	9 mei	13 uur
4 mei	3 uur	10 mei	10 uur
5 mei	--	11 mei	12 uur
6 mei	8 uur	12 mei	om 3 uur gestopt wegens hevige storm.
7 mei	molendag, wel in de		Hemelvaartsdag.
	zeilen, maar geen water		
	verzet	13 mei	9 uur
		14 mei	8 uur

Laten we nu met z'n allen dit overzichtje eens goed in ons hoofd houden.
Is het nou toeval of niet, dat het op 7 mei niet erg waaide ?

Bovendien willen molens gelukkig ook op andere (zater)dagen draaien.
We krijgen deze zomer nog maar liefst vier herkansingen. Nog eens vier goede kansen om Nederland te laten zien wat molens kunnen.
Dus draaien, enthousiaste verhalen vertellen en de blauwe wimpel laten wapperen. Molens draaien inderdaad niet van wind alleen !
Ook enthousiasme, en dat liefst blijvend, is een van de benodigheden.

Een flink aantal molenaars en vrijwilligers heeft zelf ook achter extra publiciteit aangezetten. En met succes.

Op veel formulieren worden we bedankt voor de goede organisatie. Soms stuurt men zelfs kaarten van de molen waarop men draait. Erg leuk ! Hartelijk bedankt !

Een minder leuke reactie: Jullie moeten meer reclame maken, via t.v. enz.

Nou mensen, we hebben dit jaar naar vijfhonderd adressen méér dan in vorige jaren een persbericht gezonden. Maar zoals al zo vaak is geschreven, we kunnen geen redactie dwingen om onze verhalen op te nemen.

Reclame via t.v. kan natuurlijk al helemaal niet ! Enig idee wat dat wel kost ?

De TROS zendt toch ook reclame uit voor de Fietsdag, zal die ene briefschrijver denken. Ja, inderdaad, voor de Fietsdag. Want dat is nu eenmaal hun pakkie-an.

De Fietsdag en de Molendag worden nu eenmaal niet vanuit hetzelfde punt georganiseerd.

Wij kunnen slechts verzoeken om medewerking. Ons budget is beperkt, zelfs zeer beperkt.

Dus geachte briefschrijver, stap zelf eens binnen bij de plaatselijke krant.
Er zijn legio voorbeelden binnengekomen van luitjes die ons advies hebben opgevolgd. En reken erop dat ze een gezellige Molendag hebben gehad.

Een Molendag met niet al te veel wind, deze 11e editie.

Het grote voordeel daarvan is, dat je rustig de tijd hebt om aan de bezoekers alle uitleg te geven. Zoals u ziet, zit er aan alles ook weer een andere, nl. positieve kant.

Eind juni, begin juli, als alle invulformulieren binnen zijn, zullen we in de Molenaar weer per provincie, artikeltjes publiceren. Als iedereen wat extra gegevens op z'n formulier schrijft, kunnen wij ervoor zorgen dat de rest van Nederland op een leuke manier kan vernemen wat er zoal overal is gebeurd.

Als u het invul-formulier nog niet heeft ingezonden, doet u dat dan s.v.p. direct nog even. Mocht u het niet meer kunnen vinden, dan kan een gewone brief natuurlijk ook !

Het adres is: Werkgroep Nationale Molendag
Antwoorder, 600
7900 MB HOOGEVEEN.

Gerlof Schaap en ondergetekende hebben met veel plezier aan het organiseren van deze 11e Nationale Molendag gewerkt. En natuurlijk niet te vergeten, onze Nico Rembrandt van Heelden. Ach, en dat er niet zo heel veel wind stond, wat maakt het uit. Het was voor ons ook nog maar de eerste keer, dus kleine foutjes kunnen dan verwacht worden. De volgende keer zullen we nog meer ons best doen. Hartelijk dank aan iedereen, die op deze Molendag weer enthousiast hebben meegewerkt.

Fijne zater(draai)dagen toegewenst.

Bert van Uffelen

NIEUWE LEDEN VAN HET GILDE

- M.H. van Wissen, Kanaaldijk 51, 1832 AC Koedijk (geslaagd vrijwilliger)
W. de Jong, Brahmsstraat 38, 2162 VN Lisse
T.G.N. Friesema, Keppelskamp 28, 8051 LX Hattem
Th. Kramer, Luikstraat 33, 6004 VK Weert
E. Hoevers, Stationsstraat 66, 1506 DH Zaandam
H.J. Grevers, Dames Jolinkweg 26, 7051 DK Varsseveld
J.W. van der Linden, Tiboelsiegenbeekstraat 22, 2313 HB Leiden
H. Peters, Looweg 17, 7437 RR Bathmen
H.M. Pruis, Achtergracht 57, 1381 BL Weesp
W.R. Pfeiffer, Achtergracht 57, 1381 BL Weesp
T.P. Verplak, Pannerdensedijk 8, 6913 KK Aerd
A.P.M. Plasschaert, B. Floriszstraat 22-1, 1071 VD Amsterdam
R.E. Hansen, Sleutelbloemzoom 11, 2353 RA Leiderdorp
C. Bakker, Linnaeusstraat 76, 1504 CH Zaandam
J. Schröder, Hoevestein 239-4 B, 6708 AK Wageningen
W.H. Huizenga, Raadhuisstraat 6, 9988 RG Usquert
A.M. Melenhorst, Molenstraat 176, 7321 BK Apeldoorn
H.M.E. Drok, v. Oldenbarneveldtlaan 29, 2582 NH 's Gravenhage
M. de Graaf jr., Dorpsstraat 65, 2396 HD Koudekerk/IJssel
J. Ooms, Gerbrandystraat 10, 3601 BW Maarssen
H. Ovinge, Langbos 52, 7861 BD Oosterhesselen
W. Molenaar, Ruysdaelstraat 118, 2525 AJ 's Gravenhage
H.L.W.E. v.d. Hemel, B. Geillstraat 10, 4531 EB Terneuzen
A.L. Louwerse, Marsstukken 35, 7854 PA Aalden
H.B. Harmsen, Burg. Tonckensstraat 10, 7851 AG Zweeloo
E. Broeksema, Dilakker 13, 7854 RL Aalden
W. van Iersel, Postbus 87, 3370 AB Hardinxveld /Giessendam
J.I. van Dijken, Groenedijk 22, 9621 TL Slochteren (donateur)
W. Mast, Hofakker 4, 7854 RG Aalden
F.S. Baars, De Vennen 17, 9967 PC Eenrum
J. van Gemert, Zwaluwstraat 136, 3145 NH Maassluis
3. Ekkelenkamp, Steynstraat 15, 6814 AK Arnhem
1.G.A. Broekhuizen, Steynstraat 15, 6814 AK Arnhem
J.M. Schreuders, Maasdijk 383, 4264 AR Veen
3. van Doorn, Besloten Veenseweg 12, 9479 TL Noordlaren
1. Staal, Oudeweg 29, 9967 SG Eenrum
1. Verhoeven, Palmstraat 25 bis, 3572 TA Utrecht
2. Boonstra, Dijk 10, 2731 AA Benthuisen

vervolg nieuwe leden van het Gilde

H.J. Jürgens, Telstar 12, 5591 PC Heeze

J.A. van 't Oever, Pinksterbloemweg 9, 1508 BM Zaandam

J. Siebert, Dr. A. Schweitzerlaan 35, 2731 EA Benthuisen

D. Slagman, De Vijzel 21, 9621 BG Slochteren (donateur)

F.L.W.M. Thomassen, Ettemastraat 5, 7038 CN Zeddam

H. van Houwelingen, Strawinskystraat 5, 3438 XL Nieuwegein

R. Beringen, Dorpsstraat 57, 6871 AD Renkum

J.H.M. Meskers, Troelstralaan 5, 2181 VE Hillegom

P.J.A.M. Veuger, Niehoveplantsoen 25, 6835 AV Arnhem

VERZOEK VAN DE LEDENADMINISTRATIE:

Binnenkort zullen er weer acceptgirokaarten verzonden worden naar die leden, die hun contributie over 1983 nog NIET betaald hebben. Dit uitzoeken en versturen kost veel tijd en geld (60 cent per envelop). Mocht U nog niet betaald hebben wilt U dat dan zo spoedig mogelijk doen. Als U de originele acceptgirokaart kwijt bent, dan kunt U gewoon het bedrag overmaken op girorekening : 2144780 t.n.v. Gilde van Vrijwillige Molenaars te Den Haag.

Het bedrag is voor leden-in-opleiding minimaal f 25,-- per jaar; voor geslaagde leden minimaal f 15,-- per jaar; voor Speciale donateurs minimaal f 25,-- per jaar en voor gewone donateurs minimaal f 10,-- per jaar.

Zorgt U ervoor, dat ik dit jaar NIETS hoeft te versturen ?

E.N. Pouw-Schipper, ledenadministratie

VERZOEK VAN DE WERKGROEP NATIONALE MOLENDAG

Tot op heden (15 juni 1983) zijn er 100 opgaven minder ontvangen dan het jaar daarvoor. Onder opgaven verstaan wij : welke molens gedraaid hebben tijdens molendag ! Nu denkt u waarschijnlijk, mijn molen draaide niet, er was te weinig wind, dus hoeft ik niets in te sturen. Vergeet dat maar !! Als u de molen opengesteld had voor bezoekers en de molen in de zeilen heeft gehad, dan heeft u wel meegedaan met de NATIONALE MOLENDAG en moet uw molen ook meegeteld worden.

U kunt uw verhaal kwijt aan:

Wergroep Nationale Molendag

Antwoordnummer 600

7900 WB HOOGEVEEN.

Een antwoordnummer betekent : GEEN POSTZEGEL op de envelop !

De in de Gildebrief aangekondigde molentocht door Belgisch- en Frans Vlaanderen is een succes geworden. De eerste maatstaf hiervoor was de stemming tijdens beide dagen, getypeerd door enthousiasme en interesse. Echter ook de inmiddels verschenen publicaties geven lovende woorden. De eerste publicatie - een reisverslag - is verschenen in het Nederlandse weekblad "De Molenaar" nr. 18 van 4 mei (door D.H. Nijhof en J. Nijhof-de Knecht). Hierin de afsluitende woorden: "Dat alles zo voortreffelijk is verlopen en dat daarbij ook zeer goed voor de inwendige mens is gezorgd, hebben wij te danken gehad aan het organisatorische talent van de heer Nol Naaykens uit Hilvarenbeek, die ons ten volle van zijn contacten met Belgische en Noord-Franse molenaars heeft laten meegenieten."

In het meinummer van het Belgische maandblad "Levende Molens" stelt medeorganisator Paul Bauters: "Opvallend was hun groot enthousiasme en het fijne aanvoelen van de typische molenverschillen die tussen Nederland en Vlaanderen bestaan."

Debet aan het slagen van het weekend was o.a. het weer. De eerste dag gaf met een vrijwel onbewolkte lucht en een redelijk windje ideale molenomstandigheden.

De zondag begon met regen, maar wind bleef er.

Verder heeft de bus zich gedurende de 699 km lange tocht goed gehouden.

Ook de eet-, drink- en slaapgelegenheden bleken goed gekozen.

Daarmee was de gehele omlijsting goed voor elkaar.

Waar het uiteindelijk om ging waren de molens, 13 in totaal. (Dit was bepaald geen ongeluksgetal, of het moet zijn omdat enkele in een dusdanige toestand verkeerden, dat ondergang onafwendbaar lijkt.)

Daarnaast is er nog bij enkele molens gestopt ten behoeve van de fotograven onder de deelnemers.

De bezochte molens hadden veel verschillen in uitvoering en in de onderdelen. Zo waren er windmolens met oudhollands wrieksysteem, maar ook met dekkerwieken en fokwieken. Roeden waren er van diverse fabrikanten, van Verhaeghe maar ook van Derckx. Er was een stellingmolen bij met een houten stelling, één met een ijzeren stelling en één met een betonnen stelling.

Kruierwerken op rollen of op een zetel (bovenkruier !)

Er was zelfs een standerdmolen (staakmolen) met een z.g. vliegende stelling.

Andere staakmolens hadden aanbouwsels, 'kombuizen' genaamd. Er waren er bij met onderaandrijving op de stenen. Ook waren er verschillen in het aantal zolders (2 of 3).

Watermolens zijn er ook bezocht, een getijdemolen en een onderslagmolen (werkelijk stroomde het water opzij langs het waterrad, een 'nevenslagmolen' dus eigenlijk).

Verder waren er veel details, teveel om hier op te noemen.

Het Vlaamse molenbezit heeft nog veel origineels te bieden. Dit verleide een van de deelnemers dan ook tot de uitspraak: "Wat zijn ze hier in België toch nog rijk. Ik zit dan wel op een mooie, nieuw gerestaureerde molen, maar eigenlijk is het maar een steriel serieprodukt." De naam van degene, die zich dit heeft laten ontvallen zullen we niet vermelden. Hij zal namelijk de gedachte van meerdere deelnemers uitgesproken hebben.

Deze terugblik op de geslaagde Vlaamse molenbustocht wil ik besluiten met alle betrokkenen (deelnemers en organisatoren) te bedanken voor het enthousiasme. Vlaanderen is (nog) rijk aan interessante molens. Het is dan ook iedereen aan te raden om een bezoek te brengen aan deze rijkdom. Misschien dat de Contactcommissie Brabant-Oost een dergelijke tocht nog een keer organiseert.

Of het dan ook nog weer zo'n succes wordt, is misschien de uitdaging.

Tenslotte moet nog vermeld worden dat tijdens de middagmaaltijd op de tweede dag spontaan een inzameling werd gehouden onder de 48 deelnemers voor het behoud van de Hooistmolen, een watermolen te Olmen. Een toelichting van Paul Bauters vormde de inleiding. Het uiteindelijke resultaat Bfr. 6831,--.

Over enthousiasme gesproken.....

WAT WAS DAT VOOR EEN MOLENZAAK ?

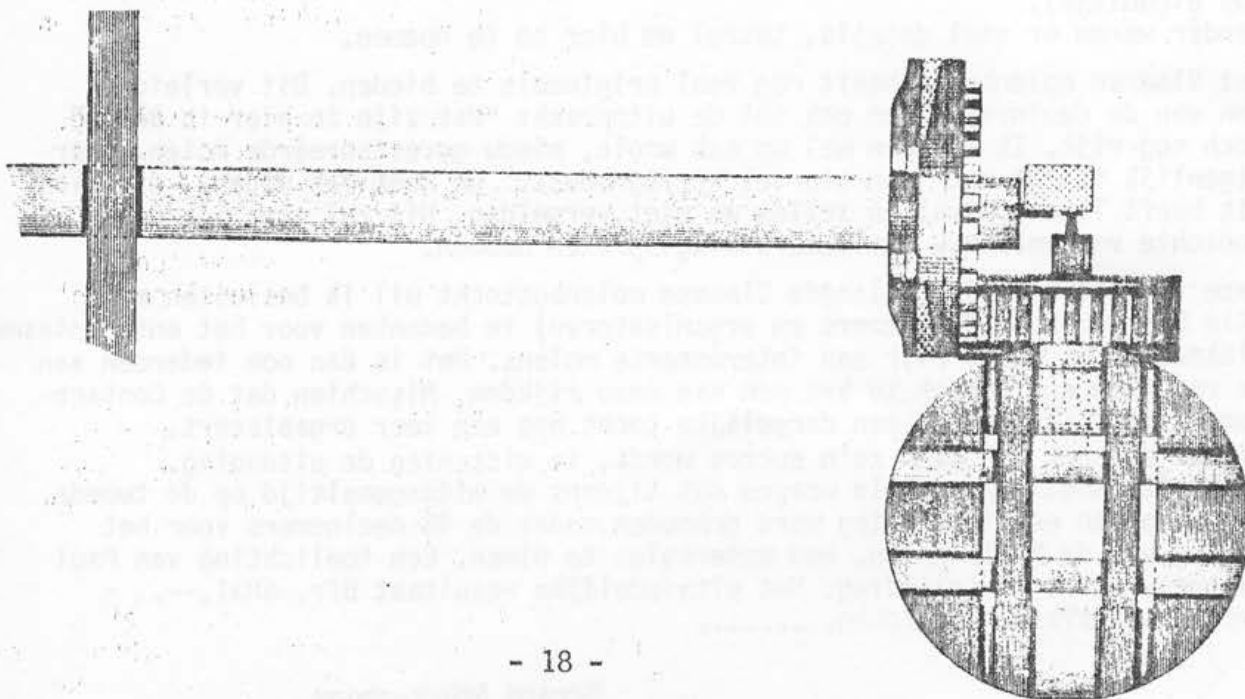
Waren de voorgaande nu zo moeilijk of is het toeval, dat er op de laatste vraag : "Wat is dit voor een molenzaak ?" zoveel reacties kwamen.

Voor diegenen, die er nu nog niet uit zijn, zullen we eerst uiteen zetten wat voor een stuk gereedschap (want dat was het) de afbeelding voorstelde. Het was een zaagzetmes. Dit apparaat komt men dus alleen tegen in een zaagmolen of in de gereedschapsbak van de molenmaker, als we dus binnen de molengemeenschap willen blijven.

De functie van dit stuk gereedschap is de tanden van de zagen te zetten. Dit zetten van de tanden is nodig om het klemlopen van de zaagbladen te voorkomen in de zaagsnede. Met het zetijzer of -mes zet men om en om de tanden naar links of naar rechts, waardoor de zaagsnee een fraktie breder wordt dan het zaagblad zelf. Dit zetten is een zeer secuur werkje, daar verkeerd zetten van de tanden zich direct openbaart in het uit de zaaglijn lopen van de zaag. Overdreven gezegd, als men een zaag slechts zou zetten in de gaande kant en niet tevens in de halende kant, dan loopt de zaag niet recht door de te zagen stam, maar loopt er ergens halverwege uit.

Een uitgebreidere uiteenzetting zou te ver voeren, maar wellicht is er nog eens een vrijwilliger, die op een zaagmolen werkt, die dit geheel uit de doeken doet. Dank aan de mensen uit : ZAANDAM, SPIJKENISSE, HILVARENBEEK, LELYSTAD, UITHOORN, MENALDUM, DENEKAMP, GRONINGEN, VOORSCHOTEN, WOERDEN, LEIDEN voor de goede oplossingen en vaak leuke uiteenzettingen. Zelfs in het Engels gestelde brief werd door de redactie ontvangen.

Een dergelijke reactie geeft de burger moed om verder te gaan !

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

-- bladen voor maalboekje leden-in-opleiding	gratis
-- bladen voor maalboekje geslaagde leden	gratis
-- richtlijnen voor het examen vrijwillig molenaar	gratis
-- modelcontract voor vrijwillige molenaars (2 exemplaren)	gratis
-- folder Gilde-verzekeringen	gratis

Informatie I t/m VI	(algemene informatie over praktijk, zeilen, smeren, vangen, weer, onderhoud, bliksemafleider e.d.)	f 10,--
Informatie VII	(het borgen van de molen, knopen)	" 2,50
Informatie X	(metaalbescherming, onweer en bliksem)	" 5,--
Informatie XII	(opbouw wipmolen en achtkante molen)	" 7,50
Informatie XVI	(waarom draaien wieken linksom, waarom hellende as, tonmolen) E. Smit	" 10,--
Informatie XVII	(turbine-molens) J. Meessen	" 5,--

Informaties VIII, IX, XIII, XIV en XV zijn in boekborm uitgekomen :
Wieksystemen voor polder- en industriemolens door G.J. Pouw. f 24,-- *
Uitgegeven door Kluwer Technische Boeken.
Voor leden van het Gilde van Vrijwillige Molenaars geldt een 'club-prijs',
mits via het Gilde besteld. Boekwinkel-prijs f 29,50.

Bovengenoemde uitgaven kunnen, zolang de voorraad strekt, besteld worden
door overmaking van het juiste bedrag op postrekening 2144780
t.n.v. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Naarden, onder vermelding
van het gewenste.

* Deze prijs is exclusief verzendkosten. Porto is f 5,25.

AANBEVOLEN LITERATUUR

Molens	Ir. F. Stokhuyzen	5e herziene druk, Uitgave Fibula- Van Dishoeck Haarlem. ISBN 9022842444	f 22,50
Opleiding watermolenaar		Ing. J. den Besten, prijs en levering aanvragen bij Ing. J. den Besten, Vreelandseweg 12, 3632 EP Loenen a/d Vecht. Tel. 02943 - 3364	
Kijk op molens	J.Th. Balk	Uitgave Elsevier ISBN 9010024458	f 35,--
De Windmolen en zijn onderdelen,	J.G. Wiessner	Postgiro 1162733 t.n.v. penningmeester Vrienden v.d. Gelderse Molen te Voorthuizen	f 30,--

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS